

ریسک نقدینگی

ریسک نقدینگی عبارت است از احتمال عدم توانایی بانک در تأمین دارایی‌های نقد باکیفیت جهت پرداخت بدهی‌ها، ایفای تعهدات و افزایش دارایی‌ها.

سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مدیریت ریسک نقدینگی

سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مدیریت ریسک نقدینگی در قالب دستورالعمل داخلی مدیریت ریسک نقدینگی و بازار تدوین شده و در مرحله تصویب نهایی قرار دارد. یکی از راهبردهای بانک سامان جهت مدیریت ریسک نقدینگی، در راستای رعایت حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی بانک مرکزی و رهبردهای کمیته بال، نگهداری میزان بهینه دارایی‌های نقد باکیفیت تحت عنوان سپر نقدینگی و پایش مستمر نسبت پوشش نقدینگی و نسبت خالص تأمین مالی پایدار بانک می‌باشند.

واحدهای اجرایی مدیریت ریسک نقدینگی

باهدف تدوین راهبردها، سیاست‌ها و رویه‌های مدیریت ریسک نقدینگی، کمیته فرعی ریسک نقدینگی و بازار، تحت نظارت کمیته عالی ریسک، به ریاست مدیرعامل و با حضور مدیران ارشد بانک شامل معاون بانکی و بازاریابی، معاون مالی و برنامه‌ریزی، معاون اعتباری، معاون بین‌الملل، مدیر واحد ریسک، مدیر حسابداری و خزانه‌داری، مدیر مالی و برنامه‌ریزی، مدیر جذب و فروش، مدیر بانکداری ویژه و اختصاصی، مدیر سرمایه‌گذاری، مدیر اعتبارات خرد و صنفی و مدیر اعتبارات شرکتی در بانک سامان راه‌اندازی شده است. واحد ریسک نقدینگی با تهیه و ارائه گزارش‌های مستمر وظیفه شناسایی و اندازه‌گیری ریسک نقدینگی را انجام می‌دهد. مدیریت مالی، مدیریت امور بین‌الملل، مدیریت اعتبارات خرد و صنفی، مدیریت بانکداری شرکتی، مدیریت جذب و فروش، مدیریت بانکداری اختصاصی و ویژه و مدیریت سرمایه‌گذاری، مسئولیت کاهش ریسک نقدینگی را بر عهده دارند.

روش سنجش ریسک نقدینگی

واحد ریسک نقدینگی برای سنجش ریسک نقدینگی از نسبت پوشش نقدینگی (LCR)^۱، نسبت خالص تأمین مالی پایدار (NSFR)^۲، تحلیل شکاف نقدینگی استفاده می‌کند. همچنین وضعیت منابع تأمین مالی بانک، عمدتاً سپرده‌های مشتریان می‌باشند، به‌صورت مستمر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و گزارش‌های ماهانه و موردی تهیه و به کمیته فرعی ریسک نقدینگی و بازار ارائه می‌شود. نسبت پوشش نقدینگی (LCR) توانایی بانک در بازپرداخت بدهی‌های کوتاه‌مدت طی یک دوره سی‌روزه را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. برای محاسبه این نسبت، دارایی‌های نقد باکیفیت و جریان‌های نقدی خروجی و ورودی در سی روز آینده، طبق دستورالعمل حداقل الزامات ریسک نقدینگی بانک مرکزی، محاسبه می‌شود. نسبت پوشش نقدینگی از تقسیم دارایی‌های نقد باکیفیت بر خالص جریان‌های نقدی خروجی به دست می‌آید. نسبت خالص تأمین مالی پایدار (NSFR)^۳، ریسک تأمین مالی بانک در افق زمانی یک‌ساله موردبررسی قرار می‌دهد. بررسی این نسبت به‌منظور محدود کردن اتکای بیش‌ازحد بانک به تأمین مالی کوتاه‌مدت ضروری است. برای محاسبه این نسبت، میزان تأمین مالی پایدار در دسترس (ASF)^۴ و تأمین مالی پایدار موردنیاز (RSF)^۵ در افق زمانی یک سال، طبق دستورالعمل کمیته بال، محاسبه می‌شود.

^۱ Liquidity Coverage Ratio

^۲ Net Stable Funding Ratio

^۳ Available Stable Funding

^۴ Required Stable Funding

به منظور تحلیل شکاف نقدینگی، جریان‌ات نقدی قراردادی و برآوردی دارایی‌ها، بدهی‌ها و اقلام زیرخط، در بازه‌های زمانی مشخص محاسبه می‌شوند. شکاف نقدینگی در هر بازه زمانی عبارت است از خالص جریان‌ات نقدی ورودی و خروجی.

به منظور ارزیابی کیفیت منابع تأمین مالی بانک و تأثیر آن بر ریسک نقدینگی، گزارش‌هایی در خصوص رفتار مشتریان و انطباق آن با شرایط بازار تهیه و ارائه می‌شود.

سازوکارهای کنترل و پایش ریسک نقدینگی

واحد ریسک نقدینگی، شاخص‌های ریسک نقدینگی را به صورت ماهانه محاسبه و با الزامات بانک مرکزی و حدود تصویب‌شده توسط کمیته عالی ریسک مقایسه و هرگونه تخطی از حدود را گزارش می‌دهد. گزارش‌های تحلیلی مربوط به ریسک نقدینگی به صورت ماهانه تهیه و به کمیته ریسک نقدینگی و بازار و کمیته عالی ریسک ارائه می‌شود. بر مبنای نتایج این گزارش‌های بازخوردهای لازم جهت مدیریت ریسک نقدینگی بانک به واحدهای اجرایی مرتبط ارسال می‌شود.

آزمون بحران نقدینگی

آزمون بحران نقدینگی، مطابق با رهکرد آزمون بحران بانک مرکزی و باهدف سنجش انعطاف‌پذیری بانک در شرایط بحرانی، توسط واحد ریسک نقدینگی به صورت ماهانه انجام می‌پذیرد. در راستای اجرای آزمون بحران نقدینگی، شناسایی عوامل ایجادکننده بحران نقدینگی و تعریف سناریوهایی مبتنی بر شرایط اقتصادی ضروری است. بدین منظور فاکتورهای اصلی ریسک، شوک‌های نقدینگی محتمل و اثرات آن بر اقلام ترازنامه موردبررسی و مدل‌سازی قرار می‌گیرد.

ازجمله اقدامات مهم در این راستا می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- تعریف سناریوهای متفاوت بر روی جریان‌ات نقد ورودی و خروجی (ناشی از سپرده‌ها و تسهیلات) و نقد شوندگی دارایی‌های نقد باکیفیت (HQLA^۵) در نسبت پوشش نقدینگی (LCR) در شرایط بحرانی بازار.
- تعریف سناریوهای متفاوت در خصوص نقد شوندگی دارایی‌های نقد باکیفیت نگهداری شده به عنوان سپر نقدینگی در شرایط بحرانی بازار.
- تعریف سناریوهای متفاوت در خصوص متغیرهای کلان اقتصادی و تأثیر آن‌ها بر اقلام ترازنامه‌ای و نسبت‌های مالی و نقدینگی.

با در نظر گرفتن نتایج آزمون بحران، برنامه احتیاطی نقدینگی، جهت ارائه راهکارهای مدیریت خروج از بحران نقدینگی، تدوین و به تصویب هیئت‌مدیره می‌رسد.

^۵ High-Quality Liquid Assets